

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
за религиозна и църковно-обществена просвета

† МАКСИМ
Патриарх Български

ЕПИСКОПЪТ — ОБРАЗЕЦ НА ВЕРНИТЕ

Ваше Преосвещенство,
Драги Вадино!

В светия ден на твоята огнена Петдесетница с отворена радост те поздравявам от мое име и от страна на Св. Синод с приемане благодарта на епископското служение. Аз съм убеден, че с голямо задължение посредна съдействиата ти христовни и светити и първоното ти изпълнение, защото през време на многогодишното си служение на светата Църква, в различните послушания, които ти бяха възлагани, ти прояви добра съвест, искрена преданост и примерно усърдие. При това смиренното и чистотата на живота ти бяха за похвала. Ти не скри дадените ти от Бога таланти и затова сега, като получиш наградата, спокойно можеш да се радваш в Господа и да Го славопошавиш с благодарност.

С таква удовлетворение и молитва ти ще можеш по-лесно да понесеш и бремето на високата си църковен сан, като се укрепяваш с унование в Господа. Защото епископското звание е велико и многообхватно. Ти трябва с майчина грижовност да къриши поверените ти пасомо с истините на вярата; с бащиня твърдост да укрепяваш в тях християнската надежда; да ги топлиш с любовта си като птица под криле те си своите птици; с чистия елей на добродетелта и социалното служение да поддържаш постоенно паметника зам падата и на тяхната любов към човешите, Родината и народа ни.

Повелята на сегашния ти служебен пост ми налага да изтъкна и друга една важна страна на епископския ти дълг. „Епископът, казва свети апостол Павел, трябва да е непорочен, ... трезвен, целомъдрен, скромен, почтен, страннолюбив, поучлив, не лъпящ, не боинен, не свалящ, не алчен за гнусна печалба, а кротък, миролюбив и несебичен“ (1 Тим. 3:2-3). Това са безценни духовни бисери, с които, като украсяваш твоего живот, трябва шестро да разплавяш и на другите чрез пример и въздействие. Сам като имаш, и другите трябва да обогатяваш и особено пък честните братя на светата Българска обител, на които си нгумен, и на нейните благодетели поклонници, които отсига повече ще очакват от тебе, тъй като „комуто е много дадено, много и ще се иска“ (Лук. 12:48). Затова трябва усърдно да залагаш да бъдеш „образец за верните в слово, поведение, мирно, дух, вяра и чистота“ (1 Тим. 4:12). Но верните не ще очакват от тебе само шестро слово, примерно поведение, нелицемерна любов, дръзък дух, силна вяра, издължана чистота, но и гореща молитва за поведението, по съвета на свети апостол Павел към епископ Тимотея: „Мога преди всичко да се правят прощба, молитви, молиби, благодарения за всички човешки“ (1 Тим. 2:1). В богослужението се осъществява взаимоотношение между Бога и човека. А най-належащ дълг на тайнозвършителя в Църквата се налага естествено на епископа, който по дара на дадената му субота благодат посредствуват тези отношения на общение на вярващите с Бога и получаване на Неговата благодат. И досега ти си живял с тази стремеж, по за в бъдеще трябва да проявяваш субота ревност в осъществя-

ването им както в личен живот, така и в учително наставление, Благозвучно отгласи настройката на твоето сърце в стремеж към безпорочен живот по съвета на свети апостол Павел към Тимотея: „Паз себ си чист“ (1 Тим. 5:22). И колко отрано е това! Защото по думите на великия първоверен иерарх свети Йоан Златоуст: „При порочен живот никаква полза не принася правата вяра“. Ето защо, както от примера на живота ти, така и от твоите уста вседен трябва да отзвучава към вярващите новелата на апостола: „Като и ден, да се държиш благоприличен, без да се предаваш нито на срамни гошавки и пиянство, нито на сладострастие и развистство, нито на раздор и завист“ (Рим. 13:13). Но като изпълняваш тези повели на епископския си дълг, особено залагаш да насаждаш любов към човешите, като помниш, че в Христа Исуса, Който по приемство ни е поставил за настери и благовестник на Своята божествена истина, по думите на свети апостол Павел, има сила вярата, която действва чрез любов (Гал. 3:6), проявена в лична добротелност и жертвена отзивчивост, в изпълнение на свещени обязанности към Родината и народа, по чудния пример на нашите род ни светии и възрожденци, в проповед за мир в света, понеже „за мир ни е повила Бог“ (1 Кор. 7:15). А в съвременната напрегната международна обстановка, когато световният мир се намира в опасност, „когато прекрасни са новелите на ония, които благовестят мир“, както възлицива свети апостол Павел (Рим. 10:15). И колко оне трябва да залагаш да се представиш пред Бога достоен, без укорен работник, който вирно проповяда словото на истината“ (2 Тим. 2:15)!

Изпълнението на тези сериозни-обязателности изисква немомовно голямо напрежение, и за да бъдеш на висотата на твоего дело като епископ на Църквата, която Той жертво прилоби с драгоценната Си кръв, ти не бива да се ослабиш само на своите сили, а трябва молитвено да дирши небесна помощ от Бога, като се укрепяваш с всякаква сила чрез Неговата слава мост (Кол. 1:11), защото делото, което не вършиш, е земно и нечесто, да се обръщаш за молитвено застъпничество към Божията найка света Богородица, тъй като „много бо може застъпление материе по благословенния Вадинок“, и към светите богоугодници; а ще се надахваш и на молитвения на Църквата за тебе.

И тъй, дръзай и се уславяй в Господна и в моста на силата Му (Еф. 6:10) и... Не занемарявай, както горво свети апостол Павел на епископ Тимотея, дърбата, която е в тебе и тя бе дадена с възлагане върху ти рмените на свещението. За това се грижи, в това преобладавай, та усмехът ти да бъде явен във всичко. Внимавай да себ си и на учението; което събистуват в твоя мисъл, защото, като поствяваш тъй, и себе си ще спасиш и ония, които те слушат“ (1 Тим. 4:16).

Прими този жезла като знак на небесна помощ и закрила и вървай с миром по новия си спасителен друм! Амин.

† Традиционен английски ИНАРНИОН

Слово-отговор

В този тържествен момент час, когато ступите на Божията благодат се възляга над мене, грешния и недостойния Божия раб, и облява пътят душата и сърцето ми с възторг, в израз на благодарност, възлагам:

Слава Богу благодарен съм Ви, слава и хвала за великите Му благодеяния и милости. Слава за възлюблението Му широтата. Слава на Бога, нашия Благодарител!

И колкото съзнавам го за редностостта е по-ново, живо и съкрушително, толкова и тази благодарност към Бога е по-голяма, признателна, сърдечна. Благодарен съм, че ме е приел и облякъл в благодарното служение на свещенството и сега в най-важната му степен — архирейското служение.

Възлювам се и тръгна, като чега живял на светлите и якияди какиви велики Божии уютинци, светлинци на вярата и благогостното, с дълбоко ширинце, живо съзнавамши възлюблението отговорност пред Бога, са благаи от това служение. И казвам си: какво съм аз, грешник, пред тях, че се осмелявам да застапа пред Божия престол в са отар! Но шом Ваше Светейшество и освещенят събор на Высокопроещените архирей са багаторазсидли това, трябва да се понация, за да не напавая в събата на левияни и небагодарни слуга, според притчата, който безразсъдно заволял владения му талант в земята. Божията благодат всичко предопределя, като огни изгаря греха, при поканои съзнание оцелята, обновява, възвисява и осветява. Затуй като е благодарен трет благодарна на Бога за Неговите милости, багитарен съм и на Вас и на Св. Синод, заедо благодарноище да възлюбите десина над мен и ме възведете в архирейския чин.

Благодарен лично Вам, Ваше Светейшество, и признателен за братолюбивото Ви внимание от раните години на възторжени пориви в изрковното поприще, благодарен съм за изпълнението Ви слова и наставления във високоблагодатното служение. С Божия помощ ще се старая да се съобразявам с тях, за да оправдая изрковените си доверие.

В този важен от живота ми момент, редно е и нека ми бъде позволено да засвидетелствам сърдечната си благодарност и признателност към всички, които досега са допринесли в живота ми да бъда това, което съм.

Пред поглед ми се изкаят мили картини от миналото. Блязлата светлина на кандило в родния дом при песента на празничните камбани, грижовният поглед на мама и всички у дома действувала силно в сирашката детска душа, подсъздава вярата и възляга надежда за светия дял в служба на Бога. Решението на Бабаците ми да постъпя в Духовната семинария ме правеше щастлив още в ония ранни години. Изрковото ми замиване за София беше същински събор на близки и съседи пред нашия дом. Благодарноище на отците, бапопожеланията на събратите се се възляга. Колко съм им благодарен!

Завърших Духовната семинария и Богословския факултет успешно с живо чувство на благодарност към учители, възпитатели, преподаватели и професори — мирни и духовници.

Като чедо на старославяната прославена Великоцърковнска епархия на 4 септ. 1938 г. в Дриновския манастир бях доведен пред св. отар вод мантия от Высокопроещобния старец архимандрит Герасим — царство му небесно — и бях подстриган в манастира от Высокопроещените Великоцърковнски митрополит Софроний, който ме взе под свое духовно откровителство и мила отечески грижи. Вечна и блажена да бъде паметта му! При постъпването ми се даде името, което е носил мъченикът мучаи Иларион Младороколен. Това стана по желанието на дяло ми Тодор Михайлов, който е в Б-та степен кръвно родство с него и от него е запазил непосредствено съкия спомени в юнионските си години.

На служба в духовното поприще бях приет във Варненската и Преславска Митрополия и доверен на отеческите грижи на Негово Высокопроещенство Варненския и Преславския митрополит Писиф. Незалочима, мила спомени!

Първото пътуване за Варна по възляга с него, затрговачното внимание и компетентните ми съвети за усъване административната служба като секретар на Митрополията, допринесоха много за служебния ми растеж. Господ да го обдаря със здраве и многолетна, благодатна архирейска дейност на старославяната Варненска и Преславска епархия.

В престояния му град на 21 ноем. същата г., в историческия старинен храм „Св. Архангел“, при гостуването си за осветяване на съкия този храм, блаженпошничият и

припомнените Български Патриарх Кирил, тогава Пловдивски митрополит, възложи върху ми ръце и ме въведе в иеродиаконския чин. Блажена да бъде и вечна паметта му!

На 1 ноем. 1941 г. Негово Блаженство Екзарх Стефан, тогава Наместник-Председател на Св. Синод и Софийския митрополит, в храма на Софийската духовна семинария ме въведе в иеромонашеския чин. И днес завет в ушите ми неговите възпитатели и наставители слова. Блажен му и вечен покой!

Занимавам се години на изрковно служение в социалистическа България. Във В. Търново и София, впоследствие в Бачковския манастир — Асеноград и Пловдив в служебните си задължения, в израз на благодарност, нека ми бъде позволено да чия, че съм се ползвал с изляо разположение, съдействие и подпора от представителите на народната власт. Демюв за мир и разбирателство сред народите, който подчертахте тъй настоятелно, ми е бил присърце, защото азия — дето е мирът, там е обичта, дето е обичта, там е Бог, а дето е Бог, там изобилства желаното добро — там е щастие.

Ползвам си доброто и благосклонно разположение на Комитета при Министерството на външните работи по възприетите изляореката православни църква и религиозните културно и по-частно на Вас, г. Кючуков, и във Ваше лице посточно изказвам благодарност към народното правителство. Благодарноище ми е особено голяма с признателност и за това, че ми се даде възможност по решение на Св. Синод да проуча монашеския живот в братска нам Румелия и впоследствие да опозная руската изрковност и благогостие в Съветския съюз.

В Румелия се радвах на сърдечното отеческо внимание на Негово Блаженство Патриарх Юстинян, комуто изказвам синова благодарност. С негова благословия облядох почти цялата страна, навсякъде приет от високопроещените архирей, от клира и монашествуващите с братско внимание и се завърших обогатен с много впечатления и мила спомени.

В Съветския съюз — особено в белокаменна Москва, в красива Ленинград, Псков, Киев и Одеса, а и навсякъде имах щастливата възможност да видя величествените храмове, красиви манастири, да присуствавам на тържествени богослужения, да слушам хубаво певие и се радвам на народно благогостие. Имах възможност да се уверя в голямата материална култура, изпредък и постижения на съветския трудящия народ и да възпользувам от особено внимание на административните органи на властта — да поусъществявам топлата на руската душа. Прибавяването ми сред руския братски славянски народ беше един непрекъснат възвешен празник, който остави у мен трайни следи и съкия спомени.

Колко съм благодарен на Негово Светейшество Московския и на цяла Русия Патриарх Пимен, тогава мествобствител на патриаршеския московски престол, а също тъй и на Негово Высокопроещенство Ленинградския и Новгородския митрополит Николай, тогава председател на Отдела за външни изрковни отношения при Московската патриаршия!

Безспорно, за всичко това дължа благодарност, както към Св. Синод, тъй и към Комитета на изповеданията.

Като изумя на Бачковския манастир за досегащата дейна, жива изрква, съдействие и помощ в отправление административните дела на манастира дължа благодарност на народната власт в Пловдив и Асеноград за надежда, че и занаят ще ползвам същото багоразположение.

На благогостивите покровници, почитатели, посетители, ведно с препошобите братя монаси, подкрепящи ме в поддръжане авторитета на манастира на ввоста — сърдечна благодарност.

Сърдечна благодарност за молитвено участие и за събратите се туж благогостивни християни.

Высокоблагодатно е архирейското служение, но то е и много отговорно пред Бога, Църквата и обществото. Колкото по-високо стъпало по съблбата на изрковното служение се изляга човек, толкова опасността да падне е по-голяма. Свято е служението, свят е Бог — свято трябва да живеем и да Му служам тъй, както искам да бъдат с Него. С тази мисъл и аз, колкото по-живо съзнавам своето недостоинство и греховност, толкова повече чувствавам необходимост от подкрепата на другите. Молитвата е алатиния ключ на Божието милосърдие и щедрост. И в този дял за мен тя ще бъде най-ценния дар, затова моля Ваше Светейшество и Высокопроещените архирей да не ме лишавате от светите си молитви, наставления и внушения, за да преодолявам трудностите в пътя на архирейското служение и да оправдая възлюбеното ми доверие, тъй че новото високо-

благотатно служение да ми бъде за спасение и за покая на св. Църква.

На Вас, Ваше Светейштво, Светейши и Всеблажени набливо, дължа да имажа особена си признателност и за това, че сте пожелали изпитанието ми в епископски чин да бъде в деня на Вашия небесен ангел — св. Михаил. Двамата преподобни отци Иларион Велики и Максим Изповедник да бъдат ведно усърдни молитевници пред Бога на днешното миро тържество.

Нов епископ на Българската православна църква

В неговия живот за днешен път се потвърди окръжната народна повторка: Забавя, но не забравя Бог. И когато Св. Синод, по предложение на Негово Светейштво Българския Патриарх Максим, поиска съгласието ми да поема отговорното епископско служение, той в свой стил, смърно и по-слушно, го даде, а сетне дълго питаше сърцето си. Не сбърка ли? Като всеки, поел пътя на клиричкото служение, той знаеше, че има възможност да достигне до архиерейското служение. Тази мисъл беше подхранен у него обичайният го дядо Софроний, като му додари преди години едно египетско. Но, когато то му потрабва, той доста рови в скронята си ралка, докато го намери. Той не жествеше с тази мисъл, не бе мерил и имаше корона. Когато притежи и близи му загатава за епископство, скромно отговорише, че това е воля Божия. Когато пък след нова година от епхи му поиска, че на повогодната баня нему се паднало лозето, той слава на майчината благочестивост, позамиса се и ни разказа за лозетоето им в Елена, дото обичал да поробота. След наречението, като си припомнахме за „новогодния кълмет“, той с духовна зарженост отбеляза, че му се паднало „лозе, дото иска труд и молитва“. Не знам дали той се зарадва толкова, колкото се зарадва многобройните му почитатели — неговата кореспонденция е твърде богата. Наистина таква вяланич ни трябваше (Пър 729). Отвела светът на първотоето ни, бебеве азелите на достояни нерарси, но „звезда от звезда“ не отпачна „по баясь“ (I Кор. 15:41). С хиротонията на 21 януари 1973 г. в Митрополитската църква „Св. Марина“ азия звелата на Транлополския епископ Иларион, която има свой специфичен блясък.

Его краткият му животопет: Иларион (Димитър Драганов Цонев), роден на 12. I. 1913 г. в Елена. Родители: Драган Димитров Цонев — починал и Мария Тодорова Михайлова — от известния род на Ил. Макаридонски и Ст. Михаловски — най-шляхтата майка тия два. Брат Толор — починал. Сестра — Величка, жива. Образование: основно и прогимназия — в Елена, средно — Духовна семинария, в София, висше — Богословски факултет на Софийския държавен университет 1933/1937 год.

Клирически възход: В монашество пристиган от В. Търновския митрополит Софроний на 4. IX. 1938 г. в Дряновския манастир. На 21. IX. 1938 г. Пловдивският митрополит Кирил го ръкополага в чин веролюбно в храма „Св. Арх. Мих. А.“, гр. Варна. Веролюбит митрополит Стефан го ръкополага в перомонашество на 4. XI. 1941 г. в храма „Св. Иван Рилски“, София. С архимандритско звание усвоен на 5. XII. 1947 г. от В. Търновски Софроний. Негово Светейштво Българският Патриарх Максим го възведе в епископски сан на 21. I. 1973 г. в храма „Св. Марина“ с титла Транлополски.

Службени стаж: Домакан на старополитската „Пеню и Мария Ъвковци“ в Търново от я. юли 1937 г. до 30. IX. 1938 г. Пом. секретар на Варненската и Преславската митрополия — I. X. — I. XII. 1938 г. Секретар на Варненската митрополия — I. I. 1939 г. — 30. IX. 1940 г. Учител-възпитател в Софийската духовна семинария — I. X. 1940 г. — 31. XII. 1943 г. Протоиерей на В. Търновската митрополия — I. I. 1944 — 30. IX. 1957 г. Инспектор в Духовната академия — I. X. 1957 г. — 15. VIII. 1964 г. Игумен на Тревниския манастир — 16. VIII. 1964 г. — 31. III. 1965 г. Началник на културно-просветния, а сетне и на Богослужбения и за духовен надзор отдел при Св. Синод — I. IV. 1965 г. — 31. VII. 1972 г. Игумен на Бачковския манастир от I. VIII. 1972 г., дото го заваря епископството.

Книжовна, религиозно-просветна дейност: Печатни трудове: Смирнене и Гордос, 1944 г., Епископ Божий дар, 1946 г., Пътят на монаха, 1947 г. Готови за печат: I. Кръста на спасението — литургично изследване. 2. Отвъдната странца — пасторологични и есхатологични размисли. 3. Пространни месецослов, по св. Дим. Ростовски, с по-подробни сведения за българските светци. 4. Уроки за живота, редг. православния цопта. 5. Словени от Румелински манастири в Б. Подолението и Св.ата Русь — пътеписи. 7. Български мотиви — стихосбирка. 8. Виблейски песни — поими на ветозаветни сюжетти. 9. Поезия за цветята — араветския воения. 10. Легенда за Елена — стихотворно възстававане историята и бита на родиния град. II. Старославния В. Търново — исторически

Урасен с благочестие, обогатен с опит и знания в право отравление словото на истината Вам, Ваше Светейштво, достойно заемаша престола на българските патриарси, като честита именная дна, пожелавам да бъде многолетна възроствателската Ва в благородна дейност за доброто на Българската православна църква, за поддржане добрите междудържавни отношения в името на братолубието и мира, за благото на църковното изпълнение и за слава на Бога. I. На многата лет!

новели. 12. Скъровището на хана — исторически повест за покръстването и възкачането на цар Симеон на престола. 13. Залезът на Търновоград — драматизирано сказание за св. Патриарх Евтимий. 14. Пламъкът от Халеондар — драматизиран повест за преп. Павлин Халеондарски и Български и 15. Кратка история на Канниовския манастир. Редактор на св. Търновски епархийски вестн 1945, 1946 и 1947 г. Редовен сътрудник на синодните издания Църковен вестник и Духовна култура.

Вещки, които познават епископ Иларион, които са общували и служави с него, са обогатили днешна си с мисъл, имали пример. Софийски семинаристи сега сеобсиритично разказват как той — възпитателът се е чувствувал делово, когато залови бягал ученик. — Зашо не бягаи? За ка казал, като си нмал работа — кого не сме пуснали? Вече да не бмаш.

Братствението му беседи, църковните му служби и проповеди успокояват душите и християните питат: Къде ще служи в неделя в Иларион? Монашеската му килия, кабинетът не се заличаваха. При липса на нещо, не се сърдени: — Трябвало му е с липкой, нека си услужи. За постване на жилището и кабинета не прибавяше до услугите на други. Често сам ще си помете. Винаги сам си носи вещите на пералната, сам си пуска писмата, сам си купува хляба. Обделкото му е скромно, а гадеробът — направо беден.

Св. Иван Лествичник в мистивно прозрение вида човешките души да се възкачат по стълбина. Николай Бердяев във философския размисли говори за многоетажния човек. В досегашния си път дяло епископ Иларион се възкачи до доста високо стълба по св. Иовановата стълбина, замина в твърде висок етаж от духовната сграда, която благочестивата му душа стъпва. Той и сега си живее в свой мир, каквато и липса. Сега студентът Митко Цонев на чина в аудиторията, поддрга глава на даян, заледен небде, а мислата — ангажирана в нещо. Антрактите не го примамат назим. Дядо Евтимий — професорът — откри, оцени и насърчи в него духовника — с другите говореше като професор, с него — като с духовен син. Една ескурсия ни заведе в Рилския манастир. Бяхме все заедно: в църква, по докните, в трапезарията, по пътеката към постнищата на св. Иван. Съзнаването за същността на мястото не го напуснаха. Затананих да им шалер. Той кратко рече: — Чован ли да изнесем тропанката си на св. Иван. Пеем го веднаж — много пъти. Въртам през поланата към св. Лука. Цвета разцветили, перепудат зърчат, пички четат. Занаяма как нещо светско. А той кротко: — Исках ли да те науча на една хубава песничка? Съгласнаам се. Записа:

Цветя, цветя, берете да берем, (на пикните майки кития да залем). ... На нас се модно реи небеси свод, (над нас деца на български народ./ И всеки към и равнина нам сочат светла бъднина). Спомени. Оставаха за цял живот. Разговорът ни все сериозно: за св. Иван, за манастира, за големия на него, за Българската историческа съдба. На връщането, в манастира вече, патриархана светска мелодия пак казва на езика ми. А той: — ако продължаваш да пишеш такива светски песни на това свято място, не си ми приятел, ще ти се разсърдя.

След години животът пак ни сбъра в София и прежната ни дружба пак биваша. В Духовната академия студентите нмаха в негово лице духовен наставник, което уважаваха, от когато се рескритираха в младежките си лудуарни. Честе ми стихове. Сподела мисли, чертае събеснодени на благочестивите си мечти. В службата си в Св. Синод, макар и на отговорни, началнически постове, оставаше незабележим — „по-виски от тревата, по-тих от водата“. Умеще да стои в сивка. Не шумеше с заминаванията си. Даже когато почиташ, често излиза с песелояни. С прекрасен слух и завидна музикалност (музиката в драматизираните повести е от него) в Богослужбите е без сутния ефектност. Църковната песен за него е молитва, а не възможност да даян музикални дарби.

Истински монах, безсребреник и молитвеник, той не е връщала протегната ръка. Заплащала му почит много не влиааше цяла в дялоба, а се отравяше с записи в даян на из-

планинско към майка и неврстни братови деца. Не е поизлял тон на никого — няма обледа човек от него. Наблюдателен и мъдър, той отговаряше в нюансите на всяка дума и поглед, но е чудно самообладание не реагираше, поради силната си вяра и християнска мъдрост. Затова мюзикна погрешно оставаха с вичетеление, че или не чул, или не разбрал. Навестен с изясни научна и богословска литература, запознат с родната история, на своето стъпало на духовна въздигнатост, той пребиваваше в пост, молитва, благоговейна разномисъл и тиха беседа с геронте на своите творби. Затова творбите му бележат върха на неговата духовна издигнатост, а диалогите между геронте (хора, растения, цветя) често подсказват за биографични аспекти, за мирогледно изживяване. Те дъхат свой аромат. Да му се порадаме:

„СЪКРОВИЩЕТО НА ХАНА“

* Кинам и Кинамският братичко: — Благодаря, брате.
— Какъв съм ти брат? Аз свободен — ти роб в тъмнина.
— Всички хора на света са брати, чеда на един небесен баща.
— Ха, брате, как не, ония, дето пируват, мога ли да нарека брат? С поглед ще ме сраят.
— Да, защото са далеч от любовта. Християнска любов прави всички хора брати помежду си.

* Евравог и Кинам: — Ти ли си Кинам? — не мога да те позная. Изменил си се.
— Всичко се мени, гасне, умира. Само душата не умира.
— Много си измъчен.
— За истината. Сладко е да страдаш за Христовата истина.
— Не разбирам. Как може страданието да е приятно?
— Вижда ти се чудно?
— Чудното е, че под твоята окъсана дреха отприщам мъдрен.
— Дрехата не прави човека. Здравя, чиста да му е душата.

* Маламир и Евравог: — Има слух, че си християнин. Верно ли е?
— Да, християнин съм.
— Отстъпил си от отцовската вяра?
— Светлината е за предпочитане пред тъмнината... Нали съм свободен?
— Но аз нямам власт да ти отнема свободата.
— Свободата на духа не може да се отнеме.
— Волям, произнесете се. (Присядата е смърт чрез посячане).
— Чисти свещеници, чисто ще служат на чистия Бог. Не в меча е силата, а в любовта към истината.

„ЗАЛЕЗ НАД ТЪРНОВГРАД“

Патриарх Евтимий: (към турците) Днес е важният ден. Утре е на нашия народ. (към българите) Търново, български снове, чеда на Калояна... Не скърбете. Съзидате ви мълката ми удивляват. Тезото ви ще има край. Пазете вярата и името си българя. Животът без надежда светла, непрогледна нощ е, извор без вода, дърво без плодове, книга без слова. Надеждата да е пред вашите очи. Сбогом, Търновграде. Залязва славата ти, и не ще оиде пресветия ден — ще изгрее свободата.

„ОТВЪДНАТА СТРАНИЦА“

Росните капки блещат пред слъщето и красят цветята. Слъщето на покаянието блещат пред Бога и красят душата. Те са като бисери пред Бога. Росните капки осветяват цветята, слъщето на покаянието ободряват душата, правят я да яфти с цветята на добродетелта.

„БИБЛЕВСКИ ПЕСНИ“

... Помилвай ме, Боже, да мога да стана но-бел във душата от безия синяг.
... Помилвай ме, Боже, и звучната лира отново ще изляне във слухта дом.
... Със думи покаяни песалом ти нагласим: Помилвай ме, Боже, в скоро прости, тогава във Твоя олтър ще принесам във жертва хвалебна, молитви свети. (50 Псалом)

„ЕВАНГЕЛСКИ МОЛИТВИ“

Свършилът се Господ —
небето с обаяни докрява,
Вселената на длян държи,
а днес със слава се залява
и в бедни песни лежи“ (Виталески),

...О, Господи, на правда и добро аръщата по-къ във нас и ш пазит от зло,
и нека с благодатен зъм в сърцата да се разраснат в сеичето дърво.
И с мирисът прерасен на цветята да заухат нашите души“... (Спаловото зърно).

„ПОЕЗИЯ ЗА ЦВЕТАТА“

кото с „чаровната си красотата и пестри багри, радващи ку-бери, разкриват на Теорена младостта“.

* С усмивката весела цветята разкриват своите лица
и в ранно утро от полета прилетяват стари и деца:
— Добро ви утро.

Бедно със слъщето росата
лестни на бисерни зрънца,
и тоз привет от небесата
израдава тежките сърца:
— Добро ви утро...

За вас е чарът на живота,
и всичко в цялата природа,
но радост истинска и здравя
цветята ви ще озарява,
кога кат сийното небе
е чисто вашето сърце!
— Добро ви утро. (Поздравят на пролет)

* Слъщоглед по име съм наречен,
и красотата бисерна съм обличен —
слъщето изляло в тоз свят
се образява в моя цял...

А защо тогав съсем презримо
името ми в хорските уста? ...
ойто е сдружен със светлината,
отли ще му бъдат в делата...
ой е кого дружи, такъв и става...

И у мен по силата вриродна
рий се е възможност благородна —
о елей от мойте семена
авам на душата светлина.
(Жалбата на слъщогледа)

„ЛЕГЕНДИ ЗА ЕЛЕНА“

* ... Тече си чузури в днес не спира
да лее струи с блясък на сребро,
и младост в туй не сева да извира:
„Живейте в мир — оставяйте добро“ (Чучури).

* На Светата Троица за слава,
както патриархът завеша,
храм издигнаха и отговора
ден и нощ кандило заблестя...

„На Евтимий школата отново
отвори и звърни светлина,
с букви златни пише живо слово:
Свобода във близка бъднина“.
(Писарашкият манастир)

Целият живот и творчество на новия епископ ни уверяват колко прав е бил Негово Светейшество Българският Патриарх Максим, когато в писмото си до Св. Синод, с което го представя за епископ, пише: „Всички ние отдавна сме изработили в съзнанието си мнение за него като изряден монах, предал на св. ни Църквата служителя. Със служение, само, е видно неер той през целия си живот досега е бил неотстъпно на дено подал на възхваля на Господа Бога и на св. Църква. Животът и досегащото му служение са добра гаранция, че той ще бъде в още по-голяма мйра с делата си полезен труженник в св. ни Църква като архиепископ“. Това е висока оценка и признание за качествата на новия епископ на Българската православна църква. Такъв е блясъкът на новата звезда, която глтри на българското църковно небе — достойнител потомци на Иларион Макариополски — св. Трианополският епископ Иларион. Да ни е честит!

Многолетно да е жия и здрав, все така баг, сироман и праведно чист да подава ръка на верните от своето високо стъпало, да ти издига до своя висок етаж на духовно благо родство и правствена чистота.

Епископска хиротония в гр. Пловдив

На 21 януари, Неделя на 10-те апокалипти, Негово Светейшество Българският Патриарх Максим в съслужение с Высокопроещенските синодални архiereи Славенския Николай, Неврокопския Павел, Велкогързовския Стефан, Доростолския Червенски Софроний, Старозагорския Панкратий, Пловдивския Варлаам, Видинския Фларент и Ловчанския Григорий, Высокопроещенския архимандрит Дометиан, Главен секретар на Св. Синод, румънския свещеник в София протодияк Александру Мунтяну и много още свещеници и дякони отслужаваша светата божествена литургия в старинната метрополитска църква „Св. Марина“ в гр. Пловдив. Па Пловдивският свещенически хор под диригентството на иконом Невелю Поппиделев. Богомолното множество в храма бе цялостно да се черкува на съборната света служба и да присъствува на епископската хиротония на Высокопроещенския архимандрит Иларийон, игумен на светата Бачковска обител.

Хиротонията се начева преди светата литургия, когато бачковският епископ на светата Църква изповода зпратата си и пред целия народ даде обет, че ще изпълнява църковните канони. След „Светий Божий“ на светата литургия извървяно-положените епископ преподаде първото си архиерейско благословение на присъстващите богомолци и зае мястото на старши архиерей при това богослужение, както е прието според църковния обичай. На края на светата литургия Негово Светейшество Патриарх Максим си съобщава слово по повод новоръководения епископ, а последният му отговори: (Словата са дадени на уводно място в този брой на вестника).

След светата литургия бе отслужен молебен за здравето и дълголетството на Негово Светейшество Българския Патриарх Максим по случай деня на небесния му Ангел — свети Максим Изповедник, чиято светата Църква молитвено съблуга на 21 януари. След многолетното Негово Светейшество бе поканен от името на Св. Синод от старши архиерей св. Славенския метрополит Николай, от т. Михаил Кочуков, Председателя на Комитета по църковните въпроси, и от прот. Георги Чакарлов, председател на храма „Св. Марина“ с пожелания за здраве и волево църковно служение. На всички благодарни с похвални думи Негово Светейшество Патриарх Максим.

После в метрополитската дом се състоя кратък прием, където при тържествена обстановка Негово Светейшество Патриарх Максим отново бе поздравен по случай именин ден. Пловдивският свещенически хор изпълни кантата на Българския Патриарх, а след това Негово Высокопроещенствено св. Пловдивският метрополит Варлаам го приветства със сърдечно слово. В отговора си Негово Светейшество благодарни за поздравленията и между другото каза: „Наметем е този ден и в извършената в храма „Св. Марина“ хиротония на новия епископ на Българската църква. Този храм ли е близък заговя, че е носел на покровителната в мирския ми живот света великомученица Марина, че тук е извършвала богослужба то, взето на когато моя — Высокопроещенския блаженочинал нерер на светата ни Църква Максим, а също така, че по неогляда в него служи блаженочиналия Светеийн Патриарх Кирил, към когото имам особен чувства на признателност, на почит и обещание в себе си на подражание. Скоро четоз извади от Дивенкия на блаженочиналия Патриарх Кирил, а които то поддържа любавята си към Пловдана, към пловдивските свещеници и към вървящите в него“.

От името на Пловдивският свещенически хор Негово Светейшество бе приветстван от диригента на хора иконом Невелю Поппиделев. Към хористите Негово Светейшество отпрати сърдечни думи с пожелание да възлят Господа в здраве и много години.

Към 13 часа изключи звън на манастирските камбани приветства Негово Светейшество Патриарх Максим и Высокопроещенските синодални архiereи, които отидоха в ма-

настира, за да представят на манастирското братство и на поклонниците Преосвященния игумен Иларий. Пред манастирската порта на Негово Светейшество бе поставена икони: Братята заляга „Достойно ест“. В лития всички отидоха в храма. Отслужен бе молебен за здраве на Негово Светейшество. След многолетното Негово Преосвященство епископ Иларийон приветства Негово Светейшество и Высокопроещенските синодални архiereи: „Като свято място, духовен мисловен център, светилник на вяра, хранител на патриотичния дух на българина през вековете и до днес, Бачковският манастир ежегодно и особено на празничния див, отграван от южното беломорско същине, се рава на зявладя поклонници и посетители — наши и чуждени. Биемето на извадалото, мелодията на камбаните, духовната тишина в храма и топлата молитва изпълват сърцата в възторзи...“ Тържествена светата Обител, защото Патриархът на светата ни Църква, Ваше Светейшество, с Высокопроещенските архiereи идват да водските пламъци на вярата, да развистят съветливачите на благочестие и да възпламенят сърдечните кандила; идват с еля на отетското внимание и идват да изпълните сърцата с духовна радост. Сърдечна благодарност!

Особено приятно е и това, че в името на мара, братоманастирското и всички хора по света, ние, братя на светата Обител, имаме високата чест на това ден да поддръжим правителството на власт в лицето на Председателя на Комитета при Министерството на външните работи по въпроси на БИЦ и религиозните култове г. Кочуков и да за свидетелствуваме искрено си почитание, а също тъй и сърдечна благодарност за всеотришно съдействие и подкрепа, които получаваме от привилегияните хора за доброто отправление на манастирските дела.

А Вам, Ваше Светейшество, по случай зрешимости Ви дая братята на светата Обител в достоянните поклонници, мето подласиме този бумет с уважени свожи имети, синовио желан многолетно въпросетелско служение в изцялостно здраве и духовни сили за обща наша радост и Церквя и Отечеству на полузи!

На словото отвярна Негово Светейшество Патриарх Максим:

„Ваше Преосвященство, драги братя и сестра, С особена радост и душевно удовлетворение дойдох и сега в светата историческа Бачковска обител заедно с Высокопроещенските синодални архiereи да представя на честното братство и на Богомолните люде игумена на светата Обител вече в сая на Трансполитски епископ. Да му пожелаем здраве, душевна и телесни сили, да ръководи манастирските дела в братството с още по-голямо умение и ревност, получил вече сугубата благодат на епископското служение...“ А от друга страна дойдох да принася братството да проваля надяване за новия сая на Преосвящения игумен послушание, за да се въздига светата Обител и в бъдеще — от слава в слава, защото тя е наша национална църковна гордост с живота на братството, с историческото си значение, с църковното дело, с патриотичното служение и още за това, че ни става обатляние на блаженочиналия нерер на нашата Църква, начелник със св. патриарх Битийски, ако се съгласим, че тук е бил неговият гроб, на блаженочиналия епископ Стефан и на приснопамятния Светеийн Български Патриарх Кирил.

Пожелавам здраве и дълголетствие на Преосвящения игумен, на братството и на честните поклонници на светата Обител и му предявам светия кръст да преподаде своето първо архиерейско благословение на братята...“

След многолетното Негово Светейшество добави: „Да е честен на братството и на изцяла на новия епископ на Българската църква в игумен и архиерейски сая на светата Бачковска обител дадо Иларий!“

Протоинок д-р В. БЕЛЯНОВ

Относно свидетелството на Иосиф Флавий за Христа

От векове наред до наше време не престава спорът около това свидетелство.

Многого изследователи, които се занимават с него, можем да разделим на три групи: а) такива, които приемат свидетелството като напълно подложно в целия му текст, както го четем сега (напр. Бретшнайдер, Бломберг, Данко, Кизелер и др.); б) такива, които твърдят, че това свидетелство е интерполирано, т. е. променено, допълнено (напр. Гизелер, Евад, Патер, Фолкмар, Райне и др.); в) такива, които отричат напълно истинността му (напр. Лемит, Ройс, Герлах, Шюер и др.).

Въпросното свидетелство се намира в най-крупното съчинение на сардския историк Иосиф Флавий, известно под името Юдейска древности, Археология или Антикватичес, из. XVIII, § 3. Този си труд Флавий завършил в 93—94 г.

Същият Флавий се възстановяват за го децет известна колесна, никой от които не си изпълни и проваляват от времето между VI и XV в. Откъсът пък от XVIII до XX книга от Древности, където се намира и свидетелството за Иисуса, е запазен в два ръкописа, от които най-старият (т. н. кодекс Амброзиус) е от XI в. Но трябва да отбележим, че по привилегият на всички изследователи известните за сег. ръкописи, със същият величавостта различна, са еднакви при предаването на въпросното свидетелство. Из

ше цитирам мястото по гръцкия текст от най-новото английско критично издание на Иосиф Флавий, излязло в Лондон през 1961—1962 г. под редакцията на Луис Фелдман.

И така, в Древности XVIII, 3 четем: „То това време (през утвърденото на Пилат Понтийски, б. м.) се появи Исус, мъдър човек, ако само следва да се нарече човек. Защото той беше възприет на необикновени дела (и) учител на хората, които приемаша с радост истините неща; и приключе към себе си както милиона юдеи, така и милиона елми. Той беше Христос (т. е. Помазани, Месия, б. м.). И когато Пилат го наказа с кръстна смърт по обвинение на нашите първещи, не престанаха (според някои: „не го оставиха“, б. м.) тези, които го бяха обикнали отначало; защото той им се яви на третия ден отпосле жъд, както би казал божие църковно писание, и много други чудеса за него. Още и досега не се е съвзрело обществото на ония, които се нарекоха поради него Християни“.

Вярата в истинността на това място се утвърди от III в., когато Ориген, а след това и Евсевий Кесарийски, (IV в.) започнаха да го цитират. Това свидетелство остава неспорено и през цялото средновековие. За това не малко е допринесла и големата почит и доверие към Иосиф Флавий от страна на християнските писатели. Едва след Скалигер през XVI в. започва съмнението в т. н. Тестимониум Флавианум, т. е. Флавианово свидетелство. Оттогава и досега не престават споровете „за“ и „против“ казаното от Иосиф Флавий за Исуса.

Не можем да не се съгласим с твърдението на ония, които вглеждат в цитираното място някои изрази, които трудно би написал един убоден юдеин-фарисей, какъвто бил Иосиф Флавий и за когото Ориген казва, че той не явявал в Исуса като в Христос, т. е. Месия. Тези изрази биха били достояни за پہлото само на убоден християнин, явяващ се божествеността на Исуса. Както всички изрази от цитираното свидетелство се съчат и ред и в с в ч к о: 1. „ако само трудно би написал един убоден юдеин-фарисей, какъвто следва да се нарече човек“; 2. „той беше възприет на необикновени дела“; 3. „той беше Христос“, т. е. Месия; 4. „защото той им се яви на третия ден жъд, както биха казали божие писание това и много други чудеса за него“. Така се отнасят към тези изрази и ония учени, които иначе признават за истинно казаното от Иосиф Флавий. Следователно, посоченото свидетелство на Иосиф Флавий ще е интерпретирано от някои християни. Още патриарх Фотий (IX в.) правилно е отбелязал, че „такова свидетелство за Христа може да извика съмнение за принадлежността му на юдеина Иосиф, а не на християнин“.

В такъв случай изниква въпросът: Има ли у Иосиф Флавий някаво свидетелство за Исуса и ако има, било ли е то от този вид, както го притежаваме сега?

За решаването на тази поставена въпрос се дават значение са две места от съчиненията на Ориген (III в.).

1. В своя „Коментар към Матей“ (X, 17), когато тълкува Мат. 13:55, Ориген привежда свидетелство на Иосиф Флавий (из Древности XX, 200) за „брата на Исуса, наричан Христос“ и добавя: „Знаемте ли това, че, като не признава нашия Исус за Христос, не по-малко е свидетелствувал за така големата праведност на Иаков“. Пълният текст у Иосиф Флавий (Древности XX, 200) за праведния Иаков гласи: „... (Първосвещеник, б. м.) Анаи, като счете, че времето е удобно... свика синодирона и призова в него брата на Исуса, наричан Христос, на име Иаков, и някои други... и (и) предаде да бъдат убити с камъни“.

2. В съчинението си „Срещу Цела“ (I, 47), като споменава свидетелството на Иосиф Флавий за Иаков Крестител, Ориген добавя: „А самият той (т. е. Иос. Флавий, б. м.), макар и да не вярва в Исуса като в Христос, когато издирва причината за падането на Иерусалим и разрушаването на храма, вместо това, както е трябвало да каже — че причината

за тези бедствия на народа била злата умисъл срещу Исуса, тъй като умъртвил Христа, за Когото било пророкувано — казва, че това се случило с юдеите като наказание заради праведния Иаков, който бил брат на Исуса, наричан Христос“. В същото си съчинение (II, 13) Ориген пак повтаря тази мисъл: „Тъй разрушил Иерусалим, както пише Иосиф, заради праведния Иаков, брата на Исуса, наричан Христос“.

Цитиранияте две места съвсем не говорят за това, че Ориген не е прозел у Флавий какъвто и да е място за Христа, а само за това, че Ориген не е могъл да се възползува от свидетелството на Флавий за своите анологически цели. Причината е ясна. — Иос. Флавий не е вярвал в Исуса като в Христос. Но, от друга страна, как Ориген е могъл да говори така ясно и решително за неверието на Флавий, ако не е прачел това в книгата му? Знаем от самите съчинения на Флавий, че той не е могъл да обрисова народа си с възможните най-благоприятни краски. Това му налагало да говори колкото се може по-малко за Християнската надежда, защото тя е могла да изглежда за читателите му — юдеи и римляни — като безумие и защото в тази надежда се криела силата за съпротива срещу Рим. Флавий е могъл да спомене за Иаков Крестител и Иаков, без да засяга извета за Месия. Но това той не би могъл да избегне, ако говори изобщо за Исуса. Затова именно той се изразил така: „Брата на Исуса, наричан Христос“, т. е. наричан, смятан за Месия от християните, но не и от самия него. Но повод на това и Ориген уверява Флавий, гдето той смята като причина за бедствията на юдеите не тяхното несправедливо и жестоко отношение към Исуса, а лоното им отношение към праведния Иаков.

И така, ние намираме у Ориген първо доказателство за това, че у Флавий е имало свидетелство سے сегашното християнско съдържание, но Ориген ни дава косвено указание относно това, че свидетелство за Исуса е имало, но с юдейски характер и подчертана измяна на неверието в Исуса като Месия.

В подкрепа на косвеното указание на Ориген можем да приведем и един интересен апокриф от V в., издаден от Братче. В апокрифа се излага един спор между елми, юдеи и християни. В числото на юдейските свидетелства за Христа християнният иаковин и за свидетелството на Иосиф Флавий, но в следния вид: „Иосиф, нашият историк, говори за Христа като за мъж праведен и добър, засвидетелствувал е божествена благодат и неподомогнал милиона чрез знаменения и чудеса“. Трябва да ситаме, че тук „Христос“ е споменат като собствено име, употребено от апокрифиста. Последният сигурно е и изпуснал от праченето у Флавий онова, което ще е било срещу меснианското достоинство на Исуса. Но, от друга страна, прави впечатление, че това свидетелство по форма и съдържание е еднакво с казаното от Флавий за праведния Иаков. Даже Шюрер предполога, че Флавий е могъл да спомене за Исуса като за един проповедник на добродетелта, както е направил това за Иаков Крестител. За него Иосиф Флавий говори в Древности (XVIII, 116—119) така: „А пък някои от юдеите мислели, че войската на Ирод била униожена от Бога, който въздал напълно справедливо като възмездие за убийството на Иаков, наричан Крестител; защото Ирод умъртвил този добър човек, който наставлявал юдеите, упражняващи се в добродетелта... да се съединят в едно чер кръщение“. За това свидетелство издателят на Иосиф Флавий бележи: „Общо взето, този забележителен пасаж (116—119) за убийството на Иаков Крестител се приема за напълно апотичен“.

От казаното дотук е ясно, че в съчиненията на юдеина Иосиф Флавий, стареминик на Исуса Христа, има неспореност място, в които се споменава за Исуса, Иаков Крестител и за праведния Иаков, без Флавий да признава меснианското достоинство на Исуса.

Проф. д-р Б. НИПЕРОВ

В ЗАЩИТА НА МИРА

Идеята за мир в литургията на Православната църква

Мир! Тази дума е близка и безразборна съдба за всички, освен за незначителна група хора, които поради своите користи нели са готови да хвърлят мира във водовъртежа на войната. Тези хора не желаят мира, понеже са изпълнени от зло. За тях може да се каже с думите на пророк Исаия, които са вярни за всички: „Истината им са издирисали, и никои, който ходи по тях, не знае мир“ (Исаия 50, 8).

И пакостна, едва бе завършила Втората световна война,

когато донесе неизчислими страдания на хората, и някои агресивни кръгове на империалистическите страни започнаха трескаво да се готвят за трета световна война, още по-ужасна поради възможната употреба на най-разрушителните средства — атомното и водородното оръжие. Над човешкото, което е изгубило на огромни усилия и жертви се изпадна ведъж за винаги от аналахата на фашисткото заробване, надвисна опасност от нова изгубителна война. Но войната

е прогнана на народите, всички здравомислещи хора в некайният и те са обявили война на войната, за да зановаят мир за свет. Сред народите се започна всемирно движение в защита на мира, което обедини милиони хора с добра воля без разлика на национална принадлежност, на религиозни и политически убеждения и професии.

Руската православна църква е устата на своя Православител приснопаметния Светейши Патриарх Московски и на цяла Русия Алексий благослови този благороден стремеж на хората да запазят и укрепят мира в целия свят. „Господ да благослови единенето на всички православни на мира на земята! — писна в своето „Възвание в защита на мира“ Светейшият Патриарх Алексий. — Целият свят да се озари от светлината на християнските истини на мира и братоловие-то!“ („Слова, речи, послания, обръщения, статии“, т. II, 1945, стр. 130). Руската православна църква, като благославя движението на привържениците на мира, сама взима активно участие в защита на мира.

От какво се ръководи Руската православна църква, като участва в борбата за мир? Преди всичко от евангелското учение, което първо в историята на човешеството възвестява и на земята мир, между човешките благоволене!“ (Лука, 2,14). Нашата Бог, в Когото ние върваме, е Бог на мира (Рим. 15,33-16,20; Евр. 13,20). Господ Исус Христос „като дойде, благослови мир на нас, далечни и близки“ (Еф. 2,17), и остана този мир на вас, хората: „Мир ви оставям; Моя мир ви давам“ Йоан, 14,27, остави го да „наличи носте ни в пати на мира“ (Лука, 1,79). Той нарече блажен тези, които търсят основа „като дойде от мир“ (Рим. 14,19), да бъдат „в мир помежду си“ (Сол. 5,13) и „с всички човешки“ (Рим. 12,18). Царството Божие, което християните са дължени преди всичко да търсят, е „праща да мир и радост в Светаго Духа“ (Рим. 14,17).

Православната църква има търди основания за своята дейност в полза на мира не само в Свещ. Писание, но и в Светото Предание, което е единно по достояние и значение със Свещ. Писание и във всичко е съгласно с него.

Светото Предание се е запознали в символите на вярата, в Апостолските правила, в решенията на Вселенските и Поместните събори, в творенията на светите отци и учители на Църквата, в именческите позовни, в древните литургии и в издривно-богослужбена практика на Православната църква, в които идеята за мира е изразена ясно и определено.

И така, след извършаване на проскомидията свещеникът, като претставя във свещта си св. литургията, чества на молитвата „Царю Небесний“ измолва благодатта на Пресвения Дух, „защото — според думите на св. ап. Павел — не знаея, за какво да се помоля, както трябва, но Сам Духът ходатайства за нас с неизказани въздишки“ (Рим. 8, 26), а след това два пъти прочита новозаветния хин на мира, взят от ангелите при раждането на Спасителя: „Слава във висините Богу, и на земята мир, между човешките благоволене!“ И каква е този мир, който донесе на земята възпитание? И Сина Божий? И защо този мир, възвестен почти преди две хиляди години, досега си остава желание за хората? Защо е допосагнато на земята на този мир не се протрпна войнств?

Известният руски теолог епископ Михаил (Лузин), като обяснява този песен на мира, пише: „Господ Исус донесе на хората мир 1) като помри света с Бога чрез Своята крстна смърт; 2) като побуди грешния човек да остави своята вражда спрямо Бога и да предаде своята буйна воля на Божията воля, което ще даде на душата му мир, който не превъзхожда всякаква ум; 3) като научи хората да прощават оскорблениата на своя близки, да му желат добро, е което най-добре се възстановява мира; 4) като побужда човека да изгони от сърцето си всички страсти, които нарушават мира между хората; 5) защото, гордостта, egoизма и завистта; 6) като разпространи между всички народи принципите на любовта — основното нравствено извисяване на християнския живот и по такава начин благослови всеобщия мир. Липсва на мир между Христовите последователи и между цели народи е противно на евангелския закон и приложа от човешките страсти, които напълно не може да унищожат в Евангелието, а виновни за това са хората, които нарушават основната евангелска заповед „заради своите греховни стремежи“ (Толковие Евангелие от Луки“ М., 1871, стр. 264).

Такава са свобятата на мира, който е донесен на земята с раждането на нашия Господ Исус Христос. Този мир, който вна в едно от своите рождествени послания приснопаметният Светейши Патриарх Алексий, „ще обтване цялата земя и въздигнеш мира на човека, и възстанови отношението между хората“ (т. II, 42).

За този възреш и възнен мир съществено, при всяка Богославна литургия се моли Светата Православна Църква, като желае този мир да стане достояние на всички хора. След възгласа: „Благословено Царство Отца и Сина и Светаго Духа...“, е който се започва си литургия, се произнася вселната, или, както още се нарича, мирната екстения, главното съдържание на която е молитвата за мир.

Тази екстения започва с думите: „Миром Господу помолимся“. С този възглас светата Църква назовава на вярващите, че те са дължани да се молят със съответно настроение, а именно: в мир с Бога, със света и с ближните. Само при това условие молитвата може да бъде благоприятна на Бога, а следователно, и действена. Светейшият Свещенник, който, като принася дара си на жертвеника, и там си спомни, че брат ти има нещо против тебе, остави дара си там пред жертвеника и иди първоом се помри с брат си, и тогава дойди и принеси дара си“ (Мат. 5,23-24). „И кога стоите на молитва, прощайте, ако имате нещо против някого, та и небесният ви Отец да прости вам прегрешенията ви (Марк 11,25).

Тай като Сам Бог, по думите на св. апостол Павел, е Бог на мира (Евр. 13,20), затова и мира може да се спечели от Бога, Подателят на всички блага. Защото светата Църква призовава: „О същият мир е спасени душ наших Господу помолимся“.

Под мир, който сана спши (отгоре), се разбира възрешен мир, — мирът, който се дава от Бога на човека чрез опрощаване на греховете по силата на възкултната жертва на Господа Исуса Христа (1 Йоан. 2,2). Като следствие на този Воля мир, който превъзхожда по думите на св. апостол Павел всакаква ум (Колос. 3,15) е мирът на човека със самия себе си, с неговата съвест, които не е помрачена повече от грехове, и мирът с ближните и, е с всички хора, а в краен резултат — спасението на нашите души. По такава начин, веднага след възрешен мир трябва да последва, като изотметен негов сълтник, и възнен мир, който се проявява в отношението между отделните хора и в отношението между цели народи.

Затова светата Църква, като измолва от Господа възрешен мир, моли Го и за запазване на възнен мир: „О миръ всего мира, благословения Святых Житий Церквей и соединения всех Господу помолимся“. Като се моли за запазване на мира в целия свят, Православната църква обрща целия човешки род, защото, съгласно учението на Божиято слово, всички хора са брати по кръв (Деян. 17,26). Затова и Църквата желае на всички мир, без който народите не могат да живеят в благополучие. На тази универсалност на църковната измолва постои следното прошение на мирната екстения: „О граде см, всяком граде, стране и верою живущих в них Господу помолимся“.

Ще приведем още едно прошение от мирната екстения, което съдържа молбата за мир: „О благодаритиши въздухъ мои, поблани плодъ земныхъ и времехъ живота Господу помолимся“. Като кратко и изразително, просто и съдържателно е това прошение! В него светата Православна църква измолва от Бога вярдъ всичко благотворително на въздуха, без което е невъзможно и самият живот на земята. Колко бедствия може да причини ураганът, колко е вреден за здравето на хората заразенят въздух! Опасността от заразяването на въздуха се увеличава особено много в наше време поради продължаващите опити с атомното и водородното оръжие, радиоактивните излъчвания на които са много вредни за здравето и живота на човека. Най-важните условия на света представляват, че атмосферата е вече толкова зарязана, че по-нататъшните опити с атомно и водородно оръжие могат в неадекватно бълде да доведат до тежки последици за живота на човешеството. Милionen обикновени хора добръ станават тайн голяма опасност и искат незабавното прекратяване на опитите с ядрено оръжие. Съветското правителство, изразявайки мислите и възжеланията на своите народи, първо поиска прекратяването на опитите с ядрено оръжие, а след това то прекрати и прилова към това и другите държави. Обаче по пина на отделни атомниши, които държат властта в ръцете си и не се съобразават с исанията както на своя, така и на другите народи, атмосферата продължава да се зарязва. Въздухът става все по-опасен за здравето и живота на хората. Във връзка с това молитвата на Църквата „От благодаритириши въздухъ“, която призовава в наше време малко по-друг смисъл, е особено необходима. Трябва да се моли Господ да помогне на хората е добра воля да обуздат греховната воля на атомниците, които зарязват с ядрени взривове земята, водата и въздуха.

Като следствие на благотворително на въздуха, или иначе казано — на благотворителните климатически условия, е необходимо на земята щодоче, от които хората могат да се възползват извън само в мирно време. И затова светата Църква веднага след прощението „Благодаритириши въздухъ и възблани плодъ земныхъ“ се моли и за „времехъ мирныхъ“. За настъпване на мирни времена на земята е пророчувал още във Ветния Завет пророк Исая, като казва: „И не прекратят мечовете си на орада, и копията си — на сърпове; народ срещу народ не ще дигне меч, и няма вече да се укач на война“ (Исая 2,4).

И кога не настъпи това желано време за всички народи, което е възвестено от Бога чрез пророка? Без съмнение, — писна в едно от своите рождествени послания приснопаметният Светейши Патриарх Алексий, във веригата на време-

наша ще има такова авено, шом като Тош, който е поставя времето и годините под Своето власт, ни е дал такова обещание. Обаче това възделено време наш ще се отдаде, наш ще се приближи в зависимост от волята на хората за мир, от обожаваната всако да и нещата стрежне на хората към добро и правда" (т. II, стр. 29).

Светата Православна църква, като напоена на вървещите за този стрежне към доброто и правдата и за глътната на такова поставяне, е възела практическа да се пест на св. литургия ставане за блаженствата (Мат. 5,3-12). Наред с другите пътища, които водят човека към достигане на вечен живот, Спасителят е посочил и такъв: „Блаженни мироотворците, защото те ще се наречат синове Божий“ (Мат. 5,9). А какво значи да бъдеш мироотворец? По обяснението на православния катехизис, това означава „да се постыва с всички дружелюбно и да не се дава повод за несъгласие, слушното се несъгласие из на всяка цена да бъде прекратено... да правим всичко възможно за помиряние и за другите връждания помежду си, ако няма възможност, а когато не можем, да молим Бога за тяхното помирение“. Християните могат да изпълняват тази заповед на Спасителя в наши дни, като съдействуват на делото за установяване и укрепяне на мира в целия свят. Затова нито един християнин, от каквото вероизповедание и да е той, не бива да бъде настроен от общата борба за мир, а още повече да пребивава в лагера на враговете на мира, което е измяна на Христа и служение на дявола, „Ако мироотворител, — казва св. Иован Златоуст, — са синове на Бога, тогава разбиратите са синове на дявола“ (Творения, т. XI, стр. 216. СПб., 1905).

Следователно, защитата на мира от глътна точка на евангелския закон е свято, богоугодно дело. А шом как и от гледна точка на здравия човешки разум служението на делото на мира е една от най-благородните задачи и всеки разумен човек трябва да бъде в редните на привържението на мира, то за християните това е толкова по-необходимо, защото за това ги задължава още и тяхната религиозна съвест.

Най-важните моменти на св. литургия, като четенето на Свещ. Писание, освещаването и възнасянето на Свещите Дарове, винаги се предхождат от кратък, но дълбокосъдържателен възглас: „Мир всем“. Светата Църква не само се обръща с това пожелание за мир, но нееднократно напомня на вървещите за необходимостта да извършват молитва в мир и да се молят за мира в целия свят. Като литургията на верните, така и литургията на отлъчените, се започва с молитва за мир: „Елиси вернии, паки и паким миром Господу помолвимся. О ешчимъ миръ... Господу помолвимся. О миръ всего мира... Господу помолвимся“.

След Великия вход, или пренасянето на Свещите Дарове от жертвеника на престола за освещаване, се произнася така наречената просителна ектения, в която се съдържа цялото съдържание за вътрешен и външен мир: „Дне всего совершена, свята мирна и безгрешна у Господа просим“. Ангела мирна, верна поставяна, хранителна душ и телес наших у Господа просим“. За възелното прошение трябва да отбележим мнението на св. Иован Златоуст, който отнася

прошението за „Ангела мирна“ към лицето на Ангела, който по Божията воля носи мира, любовта и съгласието между хората. Тазъв смисъл на това прошение се потвърждава в Апостолските постановления (книга 8, тл. 37), където дяконът възгласа възглас: „просим у Господа Ангела, сущего над миром, т. е. който е поставен да носи мира между хората, да ни внушава свята христинска любов и съгласие“ (И. Димитриевски. Историческое, догматическое и таинственное изъяснение Божественной литургии. Сиб., 1897, стр. 267, прил. 25). Като измоля Ангела на мира, светата Църква моли по-нататък Господа за даруване на мир за целия свят: „Добрых и полезных душам нашим и мира мирнои у Господа просим“. След това светата Църква моли Господа да дарува вътрешен и външен мир на всеки човек в негова личност живот до самата му кончина: „Прочее время живота нашего и послания словачи у Господа просим. Христинския кончини живота нашего, безблженствы, мирна и доброго отгата на страшим судиши Христове просим“. Просителната ектения се произнася още веднъж на литургията на верните, след ехахристичния канон.

Преди започването на тази най-важна част на св. литургия на верните, на ехахристичния канон, светата Църква призовава вървещите да бъдат особено внимателни през време на извършване на великото таинство света Ехахристия, като имат в сърцата си дълбоко благоговение и Божий мир: „Стинем добре, стинем со страхом, вознем, святое возвошение в мире приносим“. На този призив на светата Църква вървещите с готовност отговарят: „Милост мирна, жертву хваления“.

Завършвайки св. литургия, свещеникът казва: „С миром изидем“, на което вървещите отговарят: „О имени Господни“, изразявайки с това готовността да излязат от храма с Христос мир, за който те са молили Господа на св. литургия. Свещеникът чете замяновната молитва, в която отново измоля от Господа мир за целия свят: „Благословий благослования. Ты, Господа, и осващай на Тя уповающия, спаси люды Твоя, и благослови достойне Твое... Мир мирови Твоему даруй...“

Както виждаме, във време на Божествената литургия светата Църква нееднократно призовава своите верни чада да се молят за вътрешен и външен мир и чрез свещенослужителя им преподана този мир, като възгласява: „Мир всем“. Литургията на Православната църква започва и завършва с молене за мир.

Молитва за мир се възнася и при други служби на Православната църква — на вечернята, утренята и т. н. По такъв начин, идеята за мир е присъдна на делото богослужение на Православната църква. Това е напълно понитно, тъй като евангелието на Християни мир дежи в основата на православното богослужение, и като участва в делото за защита на мира, Православната църква осъществява своята свещителна мисия в света, като се ръководи при това от чисто религиозни побуди.

Свещеник И. БЕЛЕВЦЕВ

Превел от руски: Харитон ПЦОВ

ИЗ ЖИВОТА НА ЕПАРХИИТЕ

Бисерите на гр. Харманли

Не далеч от юго-източната ни граница и равнина Тракия на международния път, който свързва западната Европа с Париж и Азия, се намира гр. Харманли.

С положаваност се знае, че градът е основан по времето, когато е построен „Гърбятин мост“ на р. Олу-дере през 1585 г. от великия везир Сивахов паша. Мостът е година, заради и солидна постройка, която и днес бива с респект у минаващите по него. Целият е изграден от хубав дилан камък. На него е издълбан и надпис на арабски език, който гласи: „Благодарност един великоколен мост в Харманли, освободен и благодарение на Бога, великят везир на морелунския (много добър) султан заповяда (да се построи) на Харманлиската вода един свод (като небесната дуга). Като построи по благожеланието си бедния и богатин от мъките. Светът е един мост, по който минава пътят на нация и бедния. Като видях свършека на моста, аз, Саф, моголски се Богу, княз наднича. Във времето на Сивахова се построи този великоколен мост, година десетоситни двадесет и трета (1585 г.)“. Този мост е обявен за паметник на културата и е право може да се каже, че е един от бисерите на гр. Харманли.

Вторият бисер на Харманли, който е увековечен в нашата литература, е поимената и носена от П. Р. Салевският. При алзора на бележността, е чимната на българската нима хубавя Герга-

на. Тазъв чимна е строена пак от Сивахов паша по същото време, когато е строен и Гърбятин мост. При изварените археологически разкопки преди около 30 години били открити първоначалният извор на чимната и настийката от големия пещин пред нея.

Малко в ляво от чимната харманлишки са поставили един хубав барелеф на Гергана в естествен релеф, носеща кобилица и два белни мени за вода. С този барелеф те подчертават своята благодарност към вероата и национална устойчивост на Гергана. Нейната чудна хубост пленяла сърцето на везира. Обещанията на везира за сарай, чардаи, за злато и коприна, не могат да съблазнат Гергана, за да погали авратъ и народността си. Думите й към везира:

Стамбула е, аго, за мене
Туй, дето съм родена
а най-хубави сарай,
там, олаз мой, башиш дои.

Аз съм се, вода, заклела
и клеветата ми, азря е:
пардо ми дие Нинала
църво венчело той ще е...

На живот ми си господар,
но на волята не ми си!
Без воля стовани ставах ти
на мъртво сърце студено.

Тази устойчивост срещу слабостите и заляданията на поробители украсява със светъл ореол борческото сърце на Гергана като българина и християнина и издига до лика на неканонизираните светци. Непинят подвиг и пример спасява много българи от потурчване. Тя е национален герой и бисер, схранен в паметта на поколенията на гр. Харманли. С неопознателно са вървела към вяра и род тя предизвикала възхищение у коробителите и той:

Пусна момата свободна
и надаря я богато...
После за помен поръча
възвреть ченина да стае.

Не далече, в дясно, от чешмата, на височината е награда-пазубаа сграда на „Баянтурист“ е ресторант в близост с виа. В него всяко ден се чува речитал на магнетофон по поемата „Изворът на белонотата“, който пренася слушателите в оная епоха на „мък и стонове вековни“ и напомня за величавия героизъм и патриотизъм на Гергана. Това е втори-в бисер на Харманли.

Третият бисер на Харманлийски е старинният храм „Св. Атанасий“. Построен е през 1831 г. За негово построяване, верните на своя род и език харманлийци, борци срещу гръкожаните, са претърпели много мъки и трудности. За тия трудности по награждането на храма Марко Дим. Сакарски, автор на книгата „Стогодишнината на църквата „Св. Атанасий“, пише: „... с усилие на всички българи и българки, под бича на чужди и суфазанте, с румел, вод псувниче, ругатините и тормоза на турците, с бедности и деинощени труда и с хиляди оние несгоди, лишения и неприятности, мъки, тегла и пр. църквата била иззидана и покрита с изработените по силния начин керемиди през летото на 1834 г. При тази църква свещениците и учители мързели открили училищно училище, в което учили децата на народа, за да станат патриоти и най-здравя опора срещу гърцизма.“

Четвъртият и най-нов бисер на Харманли, това е новият храм „Св. Иван Рилски“ с неговия забележителен иконостас-паметник. Дълга и възвишена е харманлийския ония, която започнали това богоугодно и родолюбиво дело, защото изградил тази величествена сграда.

След Първата световна война, когато в Харманли пригнали много българи бежанци от Беломорска Тракия и Македония, старият храм „Св. Атанасий“ не бил вече в състояние да задови нуждите на населението.

През 1919 г. свещ. Димитър Сотиров основава комитет за събиране средства за построяване на нов храм. Били нужни около 20 години, докато се наберат средствата и се изгради храмът окончателно през 1938 г. Той представлява трикорабна базилика с два купола и камбанария, височа 25 м. Застроено е на 560 кв. м. Величествият му изглед наподобява „Св. Александър Невски“ в умаян виа.

Вътрешно-идеието оформление, което фактически представлява и неговата най-голяма ценност от гледна точка на Християнската вяра и християнското наукуство, е дело на младия по онова време свещ. Климент Иванов и харманлийския адвокат Марко Д. Сакарски. Иконостас са изрисували много спомощливо от харманлийски художник Кирил Кучнев, а иконостасът-реба е изработен от художник-ребаб Петър Кундлев. Марко решено да бъде изработен един иконостас, който да бъде напълно оригинален. Прието било, наред с библейските и евангелични събития, да бъдат отразени и сцени от българската история, предимно с патриотично-верови сюжети. Кундлев напълно възприема тази идея и с рядко усърдие, идеализъм и майсторство изработва един иконостас, който буди възхищение у всеки, който може да вижда възвишените идеи чрез едно високо изкуство. Това е първият иконостас в България, изработен в такъв стил. Майсторството на Кундлев вече е оценено по достоинство. Иконостасът е обновен през м. септември 1972 г. за заметник на културата с решение на изпълнението на ГНС в гр. Харманли.

В последните години към иконостаса проявяват интерес и чуждестранни туристи. В кв. VII/1971 г. на св. Курория, название на Комитета по туризъм при Министерския съвет, стр. 18, е отпечатан пътенсът: „По следите на древния римски път“. В него за забележителностите на Харманли е отбелязано само това: „най-големия забележителност тук са: „Гарбатин мост“ — XVI в. с вълчан на мраморна плоча арабски надпис и иконостасът на църквата „Св. Иван Рилски“, сюжетите на които са свързани с многовековната българска история.“ А в кв. „Хасковска трибуна“, бр. 118 от 12. 10. 1968 г. е отпечатана статията „Българската история в един иконостас“, в която авторът Михаил Топчев между другото пише: „Иконостасът изумява със своите размери: дълъг 18 м и висок 8 м и с два реда икони, а долната част на ли-

вовото дърво възкресява историята на България и борбите на харманлийци против турското и гръцкото иго.“

Като разгледаме този иконостас, не може да не изпитаме чувство на гордост, че близо до иконостасната ни граница стои един неопознатим човек, обличен в ожданите на вярата и патриотизма, показани в евангелиски образи и исторически събития, които стои на будна стража за опазване на българщината. Та наля в нашата многовековна история вярата в Бога и любовта към отечеството винаги са извърнали перлазелни! И затова за създаването на този забележителен културен паметник сме дължани да отдадем признателност на неговите творци: о. иконом Климент Иванов и Марко Д. Сакарски, а заедно с тях и помощниците и на художник-ребаб Петър Кундлев, който се е провадил достоен на следните на нашите възрожденци-ребабери.

Библейските сцени в иконостаса са излезли под ръцете на адетото, движено от нежните трепети на едно смърно сърце и вярваща душа, без която не може да се оудумворе нито една репродуктивна сцена. А що се отнася до образите и събитията от нашата църковно-национална история, то същото сърце и памтелно от чист патриотизъм, за да може художникът да пазва от бездушно дърво живите образи на творците в нашата история. Между по-важните сцени сме смеет от историята на България са: Построяването на манах Борис, признателно на християнството от народа, Патриарх Евтимий на добната скала в Търново, Възради роби край Харманли, показанят от турци, по описание на пътеписевице Гергана. До тях е гордата фигура на Чолака по Стоян — първият свещеник на Харманли, били четници от легията на Ракоксиа, непримирим борец срещу турци в гръкоянли. Той е изобразен в момент, когато служи св. литургия, а вод естрахила му се вижда възгънат пшох иреманли. След това се радат зарагващите сцени: Поп Грозю Баниси залява възпалителна на „Оборачие“, Коронисването на Асен за цар на българите, Иларийно Макариополски чете в храма „Св. Стефан“ в Цариград султанински ферман за независимия Българска църква, преп. Писийски пише „История славеноболгарска“, Пратението на цар Петър при св. Иван Рилски, Гергана при изгора, Иларийно Макариополски и Неофит Бозвели се верти на рые и крака в затворническа излия на Атон — 1845 г. и др.

Към този иконостас има и нещо друго, много оригинално и дълбоко по замисъл: Колона на доброто и Колона на злото, поставяни от двете страни на Царските двери.

В колоната на доброто са отразени трите основни човешки добродетели: любов към знание, труд с чиста съвест и милосърдие. Любовта към знанието и просветата са отразени чрез образите на две момчета и едно момче в изповеднически носии, които отиват на училище и взимат под внимание, а Ангел Божки над тях им сочи разгворена книга, на която пише: „Който се учи, той ще сполучи“.

Любовта към труда е представена с една мома, която държи в едната си ръка сърп, а в другата ръкожна коса. Над нея стои Ангел, който държи лента с надпис: „Благолетен труд — чиста съвест“.

Третата добродетел — милосърдие е изобразена с мъж, който воеи на ръцете си тежко болед, а над него Ангел, радваш се, че повече вярват по правни Божки път на доброто.

В колоната на злото са отразени някои от злите прояви на човешкия дух. Образно това е изразено с малки момчета, които развалят птици гнезда и късат главите на малките ни робици. Друга композиция представлява юноша, който се готви да краде рог с жълтени. На третата сцена е изобразен мъж с пивовена физиономия, който държи нож и пише пиеване на сатаната се готви да убие своя брат. Най-отгоре е даден образът на дявола, който е седнал върху върваци с вериги мъже и жени и самоозовило се смее, че са станали негови подвластни.

Освещаването на храма било извършено на 1. XI. 1938 г. от Ст. Загорския митрополит Павел. Всички харманлийци били радостни и щастливи, че имат нов и хубав храм. Най-голям бил доволен о. прот. Димитър Сотиров, който след 20-годишни усилия вижда, че най-послед негово дело е завършено. По негово настояване младият свещеник о. Климент Иванов е преместен в новия храм от деня на освещаването. Оттогава започва о. Климент свята усилен мисионерска и културно-просветна дейност в епархията при новия храм. Основана гр. братство „Св. Иван Рилски“, пред което всяка седмица изписва беседи, основана 4-ри гласен хор, ежегодно подготви песни и ги изписва в читалищния салон и пр. Изключителна добрата епархиална и обществена дейност на о. Климент, неговият архиепископ митрополит Климент го надначавя за председател на храма от 1. 8. 1945 г., а за архиепископ наместник — 1. 1. 1947 г.

творено в самият управленски смисъл. Там той разгърна всичките си сили и качества в съвкупно се изгрудил на архиепископското поприще. В 1947 година Големият избирателен събор го издига за архиепископ на Крайова.

Многообразна в плодотворна е дейността на митрополит Фирмилиан за 25-те години архиепископско служение. В изживяната, литургическата, административната, научноизследователска и музикална сфера той се утвърди като светла личност.

Като поел ръководството на Крайовската архиепископска митрополия Фирмилиан непрекъснато е имал в центъра на своето внимание грижата за подготовката на клира и на църковна дейността му в социалната и патриотичната област.

Усърдният стопанин без колебание се трудеа за възхода на Оатенската митрополия и резултатите последователно. Издигната била митрополитската резиденция; реорганизиран епархийски център; обзаведена епархийската семинария, построена епархийско свещенческо общинско; реставриран и осветен епископски и манастирски храмове и др., сред ячича парична помощ, издържан от местни архиепископи в Бузю и от Негово Блаженство папата Ксавиер — построена нов храм в родното си село Пломба, осветен през 1969 година.

Като делегат на Румънската православна църква той участвал е висока чест извън родната страна. През 1953 година е в България по повод интронизацията на Негово Светейшество Патриарх Кирил. Голям принос ще да е направил в поддържането на възможни най-топли връзки между двете сест-

ръ-църкви, много либов ще да е вложил, па да може през 1964 година престопапата Патриарх Кирил да каже в Бузю: „Това, което ни направил най-силно впечателение у нас е ролята на Фирмилиан, биеме високото му съзнание, че с църкв на една свята, съборна и аностолска църква“.

През 1963 година е участвувал във Второто всенародно съвещание на Родос.

Опелото е станало на 2 ноември 1972 година в митрополитската катедрала в Крайова е участието на Негово Блаженство Патриарх Юстинян, Високопресеосен митрополит, Пресеосен епископ — членове на св. Синод на Румънската православна църква.

Негово Блаженство Патриарх Юстинян е произнесъл прощально слово в литургия, че Румънската православна църква в явянето на покояния е загубила едни от големите свои иерарси, чийто живот е пример на непрекъснат труд, огромни усилия и богати постижения.

След това са говорили г-н Георге Ниеню, от името на културния департамент и византист епископ на Оатенската митрополия — Негово Пресеосенство епископ Нестор Севериулу.

Квочетат с главните останки на митрополит Фирмилиан Марин е бил спуснат в крптата на митрополитската катедрала „Св. Димитър“ в Крайова.

Бог да го прости! Винаги да бъде наметта му!

Прод. Александру МУНТЯНУ
Свещеник Анатолий БАЛАЧЕВ

ОТЗИВИ И БЕЛЕЖКИ

Старобългарски писмен паметник от XII век

Румънското списание „Магалин историк“, в юнския брой на 1970 г., стр. 32 помести статия от Н. П. Смокина под заглавие: „Извечното на един ръкопис“.

Авторът представя един стар текст с религиозен характер, намерен в колекцията на славянските ръкописи в Библиотеката на Румънската академия на науките под № 613. Ръкописът представлява един фрагмент от 4 страници, с евангелски текст, писан на добре обработен, фин пергамент. Включва са писани нарядко, разделени на еднакво разстояние едни от друга. Текстът е писан на цял ред, не в колози, и съдържа общо 21 реда на всяка страница. Маслото е тъмно-черно. Инициалите са ярко червени. В ярко червен цвят е и ред штеца от втората страница, с маюскулни букви, за да привлича вниманието на читателя. Върху че буквите са изпълнени гържиливо, те показват ясно, че авторът на пренеса е бил човек на възраст, на когото е треперала ръката.

Н. П. Смокина твърди, че текстът е бил предизначен за един ръкопис — транслация. Основание за това той намира в многочислените пропуски и промени на фрази, изградени според правилата на румънските граматични форми, нещо, което правило поинакво текста тружен за славянците. Употребява се често съюзът „и“, никон думи били погрешно написани или поставени, като променяли смисъла на текста. Употребявали се имената Ион и Гаврил, вместо Иосиф и Гавриил, както фигурирали в славянските текстове. Употребена била и думата агнелта в Евангелието от Матей, което според него, имало за основа латинското agnus. С основание обаче можем да допуснем, че думата agnелта е по-скоро поручиена редкция на славянското АГНАТА.

Има неща бесспорни. Големият румънски изследовател проф. Панаятеску пише: „През X век господстващата класа на болярите била несъмнено българска... Тази класа в румънските земи възприела българската Литургия, българ-

ския език в княжеските канцеларии, българските традиции. Тук се крие произходът на българската култура у нас... Възприемането на някой чужд език, като църковен и държавно-официален език, благодарение само на обикновено състояние, е невъзможно“. (Славянският период у румънците в „Ревюта Фундационор релатив“, 1. I. 1944, с. 139; лит. по „Дарк. в.к“, бр. 8, 1972 г., стр. 5).

Разбира се, верно е, че има славянски текстове, открити на румънска земя, които са писани на един своеобразен диалект, нареч от специалистите славяно-румънски диалект. През XI—XII век се обръщало особено внимание на преписвачкото дело. Преписвали са се религиозни съчинения за местни нужди. След 1054 г. на Запад се е преписвало на латински език, а на Изток — на гръцки език и особено на славянски богослужбени език. Но, повече извик преписвачи не пославали добре този език, обичави за смещен, те преживявали в преписаните текстове някои специфични белези на тяхното наречие. Този факт исторически може лесно да бъде обяснен.

Н. П. Смокина коригира датираната на големия изследовател П. П. Панаятеску, който отнася текста към XIII век. Н. П. Смокина обосновава своето становище за поранния произход на този текст върху сравнителната характеристика за класическите старобългарски паметници: Зографско евангелие, Асманово евангелие, Савина книга, Остромирово евангелие и го датира от XII век.

Смокинатият ръкопис е ново свидетелство за културните и религиозни занимания на румънците от Трансилвания през XI—XII век.

Ръкописът е свидетелство за огромната роля и влияние на старобългарската култура върху румънската, осъществена чрез живата връзка — езика.

Свещ. Анатолий БАЛАЧЕВ

ЦЪРКОВЕН И ОБЩЕСТВЕН ЛЕТОПИС

У НАС

БЪЛГАРСКОТО СВЕЩЕНСТВО ПРИВЕТСТВУВА МИРА ВЪВ ВИНТАМ

В телеграм до Негово Светейшество Патриарх Максим Митрополит славянски от дясно страна казва: „Видявайки от своята дълбока съвест от юнския сиот на 28 юнуна т. г. в Париж споразумението за прекратяване на войната в източен Европа да мира във Винтама. Като осъжда несправедливата и жестока агресивна война на САЩ във Винтама, те се провалят „през живота на латинските вестнически петроти“ в изда-

рият, че са готови и западът да каже: „Смята морална и материална помощ за излизане войната на максимално чистотенски изход“.

„Ние няма да престанем да служим на Христовата империя за мир на земята в Европа и във всички частини — започвайки славянците от Карпатския дунавски околност — и продължавайки в двете източни села във тези на Българията приключва война и към източен Европа, успявайки изключително авторитарно, Негово Светейшество Български Патриарх Максим“.

Българското свещенство изразява своята изречна убеденост, че „грудно-

